

The background of the entire cover is a repeating pattern of small, stylized Cupids. Each Cupid is depicted in a running pose, holding a bow in one hand and an arrow pointing forward in the other. They are rendered in a light beige or cream color against a solid dark red background. The pattern is dense and covers the entire surface.

Joan Rigol

SOBRE LA MORT I L'AMOR

MOTIUS PER A L'ESPERANÇA

Llibres a l'Abast

edicions

62

Joan Rigol

Sobre la mort i l'amor

Motius per a l'esperança

Edicions 62

Barcelona

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Primera edició: gener del 2015

© Joan Rigol, 2014

© d'aquesta edició: Edicions 62 s.a.,
Pedro i Pons, 9-11, 11a planta. 08034 Barcelona.
www.edicions62.cat
info@edicions62.cat

Compost a Àtona Víctor Igual s.l.,
Aragó 390, 7.ª planta - 08013 Barcelona
Imprès a Book-print

Dipòsit legal: B. 25.698-2014
ISBN: 978-84-297-7331-6

TAULA

<i>Nota prèvia</i>	9
 CAPÍTOL PRIMER: Un gran dolor	 11
a. La mort de l'estimat	13
b. La quotidianitat de la mort	18
c. La mort com a abstracció. Concepte	20
d. Testimonis en la recerca de sentit	22
 CAPÍTOL SEGON: Ser persona	 33
a. Problema – misteri	35
b. Experiència és participar creativament	38
c. Interiorització	41
d. Llibertat	43
 CAPÍTOL TERCER: Estimar	 45
a. L'altre és un tu	47
b. Projectió d'amor	51
 CAPÍTOL QUART: Mort	 57
a. Mort de l'estimat	59
b. Indestructibilitat del nostre ser	63
c. Cos objecte – cos subjecte	65

d. Perennitat de l'amor	67
e. Esperança	70
CAPÍTOL CINQUÈ: Immortalitat	75
a. Temps – eternitat	77
b. Certesa d'immortalitat	79
c. Significat de la immortalitat	80
d. Déu – fe – immortalitat	82
CAPÍTOL SISÈ: Sóc creient	85
a. Déu és Pare	87
b. Amor de Déu, crida a la fraternitat	89
c. Resurrecció	90
<i>Cloenda</i>	93

a. *La mort de l'estimat*

No és just que, després de treballar dia a dia el vincle amorós amb la persona estimada, la mort signifiqui la separació definitiva i absoluta. La persona absent per la mort i jo ens hem creat un espai únic, edificat i compartit al llarg de la nostra convivència d'amor. És un espai nostre, amb el nostre propi llenguatge de paraules i de gestos; forma part del ser de tots dos. La convivència que hem compartit és presència física i espiritual. El que es construeix en l'amor entre dues persones és intransferible. No hi ha un amor igual en la relació entre persones. Sense l'altre res seria igual en mi. En la relació mútua hem creat un àmbit únic i compartit del nostre esperit.

Però aquest esperit necessita per expressar-se la materialitat de la nostra condició humana. Aquest esperit compartit, en canvi, no pot obeir a les lleis de la pura materialitat; el nostre espai amorós no pot quedar truncat per la mort de l'estimat. L'esperit no pot quedar fossilitzat en uns records, ni pot quedar parat en el just moment de la mort. Ho constato en la meua necessitat d'invocar-lo, de dialogar-hi més enllà del límit temporal.

Jo no estic fet per conviure amb esperits no encarnats:

la persona que he estimat i estimo és també la seva corporalitat; estimo el seu cos. La seva absència em deixa sense projecte, sense història compartida de mi mateix. No és just —en la nostra condició humana— que la mort ens separi. La mort de l'estimat comporta un profund sentiment de solitud espiritual. L'experiència de compartir estimació no és explicable, s'escapa de qualsevol descripció. Només el temps que passa esdevé la petita esperança de suportar l'angoixa del mort estimat. Només així anem conquerint gradualment la serenor. En el moment de la mort de l'estimat rebem l'expressió de condol de les persones que ens volen fer costat. Però el dolor per l'absència resta inexorablement clavat en el nostre interior.

Perquè l'absent no se'n va ell sol. S'endú un tros de nosaltres. La separació per la mort és una mutilació del nostre esperit. No és només una enyorança de qui ja no és en el món. És que una part de mi mateix ha quedat escapçada. Hem intentat unir els nostres sentiments, els nostres desitjos, el nostre esperit a la materialitat de la nostra condició humana. Hem edificat el nostre amor compartint il·lusions, esperances, neguits, preocupacions. No hem necessitat debats metafísics per trobar un sentit a la nostra vida en comú. Era compartint el dia a dia de les nostres vides, en què l'amor era experiència vital, que trobàvem el sentit de la nostra unió. Aquest era el llenguatge de la nostra comunicació, de la nostra comunió mútua. Ens hem estimat en la materialitat dels fets, en les preocupacions pels futurs dels nostres; hem alçat junts els ulls per captar els avatars de la societat on hem viscut. En la materialitat de les coses i en les circumstàncies de la història de les nostres vides hem construït l'edifici espiritual de la nostra convivència. Sense

l'un amb l'altre no tan sols haurien sigut diferents les nostres històries sinó també el nostre interior. Per ser el que som calia l'amor de tots dos. I ara, per la teva mort, ¿hem de sobreviure sense aquesta vivència mútua que ens hem anat construint? No és just que la mort acabi mutilant la nostra pròpia vida.

Per la separació de la mort res no serà com en l'abans que hem compartit. La mort de la persona estimada ens canvia profundament per dins. Em canvia. Per començar, canvia la relació que tinc amb el meu entorn íntim i familiar. La nostra relació familiar era la de tots dos, compartida. I era compartida que els altres la captaven. De fet, era compartida i complementària alhora. Els nostres familiars ens assumien des del nostre compromís d'unir les nostres vides. No sabien veure'ns l'un separat de l'altre. El nostre nexa interpersonal ens feia indestruïbles en la relació amb l'entorn familiar. Encara més, aquest nexa contribuïa a edificar les altres relacions. El nostre entorn era el de tots dos. Ara això ja no és així. De mi, separat de l'estimat per la mort, capto primer de tot la meua solitud. De viure la projecció exterior de la nostra estimació passo a sentir l'atenció dels altres envers la meua solitud; rebo passivament les seves atencions, i en un primer moment baixa la meua projecció activa envers l'entorn, perquè encara sagna la mutilació espiritual que he sofert. De vegades penso que no sé si sóc jo que m'adequo a les noves circumstàncies o són les circumstàncies les que em dirigeixen i jo només ho accepto passivament. La realitat d'aquesta vivència és també intransferible. El dol és solitud. No l'apaivaguen ni les reflexions ni les especulacions. No és previsible i no el vius fins que t'hi trobes. És experiència existencial intransferible.

Hem de conviure en la solitud; la nostra intimitat, trasbalsada, s'ha d'adequar a l'absència de l'altre. En aquests moments, el record recent ens ajuda. Cada cosa, cada fet, cada circumstància ens porta al record de la seva imatge i ens remet al «¿Com ho faria ell?». Aferrar-se a aquesta memòria ens ajuda a omplir la nostra intimitat del record de la seva persona. L'absència es torna intimitat nostra. I la seva no-materialitat esdevé, madurament, consciència de la seva conversió en pura espiritualitat.

Però l'absència de l'estimat la podem convertir en un simple record de la nostra memòria i podem projectar-la en un objecte, en una fotografia. Nosaltres necessitem objectes materials però la presència de qui ha mort no podem fixar-la espiritualment en el record d'uns moments o en uns objectes que no tenen ànima. Hem de ser ben conscients del caràcter instrumental d'aquests recursos, per altra banda tan humans. Perquè, en tot cas, l'important és transgredir la nostra solitud en el reforçament de la nostra intimitat, que intenta compartir els sentiments d'estimació des de l'absència.

He d'aprendre a viure d'una altra manera. I no només perquè la mort de l'estimat trasbalsa tot el meu entorn de relacions de familiars i amics. La meua intimitat, la meua vida interior, també canvia. Adquireix un nou llenguatge, fet des de la solitud i la intimitat més profunda.

Ja no és el record proper el que ens omple la solitud. Necessitem la seva presència en la nostra vida, ara tan diferent. Ja no és suficient un petó a la seva fotografia. Ens cal la seva paraula, compartir la visió dels fets nous que ens afecten. És l'inici d'un diàleg des de la nostra interioritat. Necessitem compartir; però ara d'una manera diferent: sense la presència física de l'amat.

Però és quan el necessito en aquest diàleg íntim que em pregunto: «¿On ets?». Ve el dubte, aleshores, que aquest diàleg íntim sigui només un monòleg construït des de la pròpia imaginació. Però, per altra banda, l'experiència de l'amor viscut fa emergir un sentiment, una convicció íntima, un pensament que exigeix perennitat. La mort no pot ser l'última paraula de la comunió espiritual que ha significat el compartir amorosament les nostres vides. Aquesta tensió entre el dubte que genera la no-resposta a la pregunta «¿On ets?» i l'amor que com a expressió espiritual exigeix perennitat em genera perplexitat. Entre la necessitat d'una resposta que doni una certesa comprovable i la constatació d'un amor creatiu espiritualment hi ha una tensió entre esperança i fracàs. No és just viure en aquest dilema.

L'amor no és l'acompliment d'un desig egocèntric. És, al contrari, sortir gratuïtament d'un mateix.

L'amor no és conceptualitzable, no queda reduït a una circumstància psicològica: és experiència lliure i compartida. Va més enllà de la racionalitat. Es poden explicar i raonar les circumstàncies de la trobada entre dues persones però no es pot donar la raó última de la gratuïtat amb què una persona s'obre a l'altra. No hi ha raons que puguin determinar la tensió entre fracàs i esperança. Cal penetrar més enllà de l'anàlisi científica per descobrir les potencialitats espirituals de la comunicació mútua des de l'amor. La racionalitat és només la prova del no equivocar-nos en el nostre pensament, però no és el motor de la nostra recerca del dinamisme de l'esperit del nostre interior. Cal afrontar el dilema en les potencialitats espirituals del nostre interior, en la nostra capacitat de convertir la trobada de l'altre en una actitud d'amor.